FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT MARCO DARMON

fremsat den 5. marts 1991 *

Hr. afdelingsformand,
De herrer dommere,

1. Sagsøgeren, det portugisiske selskab Estabelecimentos Isidoro M. Oliveira (herefter benævnt »Oliveira«), har under denne sag nedlagt påstand om annullation af to beslutninger, som Kommissionen vedtog den 27. juni 1989, og hvorved udgifter på 63 450 244 ESC og 23 713 486 ESC vedrørende gennemførelsen af Den Europæiske Socialfonds projekt nr. 870708/P1, hhv. nr. 870708/P3, ikke fandtes tilskudsberettigede.

2. Denne påstand — der på flere punkter svarer til den, som Interhotel har nedlagt i sag C-291/89 — vedrører også tilskud fra Den Europæiske Socialfond, som er oprettet i henhold til EØF-Traktatens artikel 123. For så vidt angår fondens opgaver og fremgangsmåden for opnåelse af tilskud fra denne, henviser jeg til mine bemærkninger i nævnte sag vedrørende de væsentligste bestemmelser i Rådets afgørelse 83/516/EØF af 17. oktober 1983 og i Rådets forordning (EØF) nr. 2950/83 af samme dato om gennemførelse af denne afgørelse (herefter benævnt »forordningen«) [1].

3. Jeg skal først gennemgå behandlingen af sagsøgerens ansøgninger.

4. Oliveira rettede henvendelse til Departamento para os Assuntos do Fundo Social Europeu (Departementet for Anliggender vedrørende Den Europæiske Socialfond, herefter benævnt »DAFSE«) i Lissabon, der er fondens kontaktled. DAFSE indgav på Den Portugisiske Republiks vegne og for sagsøgeren to ansøgninger om tilskud fra fonden for regnskabsåret 1987. Den ene ansøgning vedrørte uddannelse af personer under 25 år, den anden uddannelse af personer over 25 år (herefter benævnt »unge«, hhv. »voksne«). Projektet for unge blev godkendt ved Kommissionens beslutning af 30. april 1987 [2] med en mindre nedsættelse, der vedrørte en begrænsning af antallet af deltagere. Projektet for voksne blev kun godkendt delvis, idet en del af udgifterne blev afslået [3]. Oliveira blev orienteret om de bevilgede beløb [4].

5. DAFSE meddelte herefter ved cirkulæreskrivelse af 8. juni 1987 alle de berørte virksomheder [5], at Kommissionen ville nedsætte varigheden af den praktiske uddannelse for personer under 25 år, således at denne ikke oversteg varigheden af den teoretiske uddannelse.

6. Oliveira rettede sig ikke efter bestemmelserne i cirkulæreskrivelsen, idet selskabet har anført, at kurserne allerede var påbegyndt ved modtagelsen af skrivelsen. Kom-

* Originalsprog: fransk.

1 — Punkt 2 og 3 i mit forslag af d. d. i sag C-291/89, Sml. I, s. 2257, s. 2264.

2 — Bilag IV til svarskriftet.

3 — Samme sted.

4 — Dokument nr. 1 og 2 i bilag II til stævningen.

5 — Bilag V til svarskriftet og bilag I til replikken.

missionen fandt imidlertid ved behandlingen af anmodningen om udbetaling af saldobeløb, at en væsentlig del af udgifterne vedrørende uddannelsen af unge ikke var tilskudsberettigede, idet bestemmelsen om, at den teoretiske og praktiske uddannelse skal have samme omfang, ikke var overholdt, hvortil kom, at visse enhedsomkostninger var »uforklarligt høje«. For så vidt angår projektet vedrørende uddannelse af voksne, hvor cirkulæreskrivelsen ikke fandt anvendelse, anførte Kommissionen, at en del af udgifterne ikke var tilskudsberettiget, idet enhedsomkostningerne ligeledes var uforklarligt høje.

7. Sagsøgeren har til støtte for sin påstand fremført fire anbringender, nemlig at der foreligger tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter, at almindelige retsgrundsætninger er tilsidesat, at selskabets velerhvervede rettigheder er blevet krænket, og at de anfægtede beslutninger ikke er tilstrækkeligt begrundet.

8. Oliveira har med hensyn til det første anbringende anført, at de anfægtede beslutninger er i strid med forordningens artikel 6, stk. 1, der bestemmer, at »Såfremt tilskuddet fra fonden ikke anvendes på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, kan Kommissionen suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde *efter at have givet den pågældende medlemsstat lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger*« [6].

9. Denne regel medfører ifølge sagsøgeren, at Kommissionen er forpligtet til at høre medlemsstaten, inden der træffes en beslutning, således at Kommissionen kan foretage en tilbundsgående undersøgelse af sagen [7]. Kommissionen har hertil anført, at bestemmelsen ikke indeholder særlige formforskrifter for høringen af medlemsstaten, men at den alene giver denne lejlighed til at fremkomme med sine indvendinger. Såfremt Kommissionen helt eller delvis nægter at udbetale saldobeløb, kan de nationale myndigheder for deres vedkommende nægte at meddele beslutningen til virksomheden, og der finder herefter en forhandling sted med Den Europæiske Socialfond. Beslutningen bliver først herefter endelig, når den meddeles til den ansvarlige [8]. Kommissionen har tilføjet, at de portugisiske myndigheder i dette tilfælde accepterede at meddele beslutningen til den ansvarlige og at anmode om tilbagebetaling af det for meget udbetalte beløb.

10. Det er min opfattelse, at der — som anført af generaladvokat G. Tesauro i hans forslag til afgørelse i Funoc-sagen [9] — efter forordningens artikel 6, stk. 1, ikke kræves en »formel høringsprocedure«. Endvidere har Domstolen i denne sag [10] fastslået, at når de nationale myndigheder gør indsigelser mod en beslutning om nedsættelse eller bortfald af tilskud, og Kommissionen derefter træffer en anden beslutning, må en brevveksling mellem medlemsstaten og Kommissionen, der går forud for sidstnævnte beslutning, betragtes som bemærkninger i henhold til forordningens artikel 6, stk. 1.

11. Jeg skal imidlertid fremhæve, at Domstolen i Funoc-dommen fastslog, at proceduren i artikel 6, stk. 1, var iagttaget, fordi brevvekslingen mellem Kommissionen og de nationale myndigheder fandt sted, *før* Kommissionen vedtog den nedsættelsesbeslutning, som blev anfægtet. Domstolen var derimod ikke blevet forelagt et spørgsmål om lovligheden af den første nedsættelsesbeslutning, der var meddelt de nationale

6 — Fremhævet af Oliveira i punkt 12 i stævningen.

7 — Replikken, punkt 6-8.

8 — Svarskriftet, punkt 19 og 20.

9 — C-200/89, punkt 6.

10 — Dom af 11.10.1990 (sag C-200/89, Funoc mod Kommissionen, Sml. I, s. 3669, præmis 17).

myndigheder, idet denne akt blev erstattet af en mere gunstig nedsættelsesbeslutning, der blev anfægtet, og hvis lovlighed Domstolen efterprøvede. Domstolen skulle således ikke tage stilling til lovligheden af Kommissionens fremgangsmåde, som dens repræsentant betegnede som sædvanlig i retsmødet, og som går ud på, at beslutninger fremsendes til medlemsstaten med henblik på, at denne kan meddele beslutningen til vedkommende, men medlemsstaten opfordres ikke til at fremkomme med sine bemærkninger inden.

12. Det vil ikke kunne undgå at medføre visse praktiske vanskeligheder, såfremt det af Kommissionen forfægtede synspunkt accepteres. Hvis man forestiller sig, at en beslutning om nedsættelse er blevet meddelt virksomheden, og medlemsstaten herefter fremsætter sine bemærkninger over for Kommissionen, kan den pågældende virksomhed — når den orienteres om, at de nationale myndigheder har gjort indsigelser mod den første beslutning — være fristet til at afvente Kommissionens endelige beslutning, før den anlægger annullationssøgsmål. Hvis den anden beslutning imidlertid er identisk med den første, vil et annullationssøgsmål til prøvelse af den anden beslutning imidlertid blive afvist i henhold til Domstolens praksis, hvoraf fremgår, at

»et annullationssøgsmål til prøvelse af en afgørelse, der blot bekræfter en tidligere afgørelse, som ikke er blevet anfægtet inden for fristerne, skal afvises« [11].

Kommissionens synspunkt er endvidere vanskeligt foreneligt med Domstolens praksis, hvorefter en stillingtagen, som en fællesskabsinstitution påtager sig at gennemgå på ny, ikke kan anses for en afgørelse [12].

13. Kommissionen anser således de nationale myndigheders tavshed som en bekræftelse fra deres side, mens disse modtager Kommissionens afgørelse som en beslutning, der skal meddeles, og ikke som et udkast eller en foreløbig beslutning. Hertil kommer, at myndighederne ikke udtrykkeligt er blevet opfordret til at fremkomme med deres eventuelle bemærkninger.

14. Den fremgangsmåde, som Kommissionen følger, og som dens repræsentant i retsmødet har indrømmet beror på en »mere end udvidende fortolkning af bestemmelsen«, er efter min opfattelse i strid med såvel ordlyden af som ånden i forordningens artikel 6, stk. 1. Jeg minder om, at det fremgår af bestemmelsen, at »Kommissionen [kan] suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde *efter at have* givet den pågældende medlemsstat lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger« [13]. Der må derfor være tale om en høring, der går *forud for* beslutningen om nedsættelse eller bortfald. Bestemmelsen indeholder ikke yderligere forpligtelser. Den pålægger således ikke Kommissionen at rette sig efter medlemsstatens udtalelse eller at udsætte sin stillingtagen på ubestemt tid, mens den afventer de nationale myndigheders bemærkninger. Det vil således være i overenstemmelse med forordningens artikel 6, stk. 1, såfremt Kommissionen giver medlemsstaten en frist med henblik på, at sagsbehandlingen kan afsluttes på forsvarlig måde.

15. Kommissionens repræsentant har i retsmødet anført, at hvis Den Europæiske Socialfond skal »tage kontakt med alle medlemsstater, før den træffer en beslutning«, vil det medføre en »fuldstændig lammelse« af dens tjenestegrene. På min forespørgsel om, hvorvidt Kommissionen i mange tilfælde lader tilskuddet bortfalde eller nedsætter dette, oplyste repræsentanten, at der

11 — Jf. senest vedrørende Den Europæiske Socialfond kendelse af 21.11.1990 (sag C-12/90, Infortec mod Kommissionen, Sml. I, s. 4265, grund 10).

12 — Dom af 26.5.1982 (sag 44/81, Tyskland mod Kommissionen, Sml. s. 1855, præmis 8-12).

13 — Min fremhævelse.

var tale om 5-6 tilfælde i Portugal, der er blandt de største modtagere af tilskud fra Den Europæiske Socialfond [14]. Det statistiske argument er således ikke begrundet, idet Kommissionen kun er forpligtet til at høre medlemsstaten ved nedsættelse, suspension eller bortfald af tilskud.

16. Efter at jeg således har konstateret, at forpligtelsen efter forordningens artikel 6, stk. 1, er blevet krænket, skal jeg tage stilling til, om denne overtrædelse er en væsentlig formel mangel, jf. Traktatens artikel 173, stk. 1.

17. Som Domstolen har fastslået i dom af 15. marts 1984, EISS,

»opstår [i forbindelse med tilskud fra Den Europæiske Socialfond] finansielle forbindelser på den ene side mellem Kommissionen og den pågældende medlemsstat og på den anden side mellem denne medlemsstat og den institution, der modtager støtten« [15].

Medlemsstaten er ikke blot et mellemled med selvstændige forpligtelser, men også en myndighed, der under hele sagsbehandlingen indtager en central placering på grund af omfanget af dens forpligtelser og ansvar. Det er i denne forbindelse tilstrækkeligt at henvise til nogle bestemmelser i forordningen. I henhold til artikel 5, stk. 4, »*attesterer* medlemsstaten den faktiske og regnskabsmæssige *rigtighed* af de i udbetalingsanmodningerne indeholdte oplysninger« [16]. Ifølge artikel 6, stk. 2, skal de »udbetalte beløb, som ikke er blevet anvendt på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, ... tilbagebetales«, og det tilføjes, at den »pågældende medlemsstat er *subsidiært ansvarlig* for tilbagebetalingen af beløb, som med urette er udbetalt i forbindelse med foranstaltninger, der er omfattet af den i artikel 2, stk. 2, i afgørelse 83/516/EØF omhandlede garanti« [16]. Det fremgår af denne bestemmelse, at de »pågældende medlemsstater garanterer en forsvarlig gennemførelse af foranstaltningerne«, medmindre der er tale om visse former for tilskud, der ikke er relevante i denne sag.

18. Forpligtelsen til at høre medlemsstaten i artikel 6, stk. 1, ved suspension, nedsættelse eller bortfald af tilskud får på denne baggrund en anden betydning. Det er ikke nødvendigt yderligere at understrege vigtigheden af medlemsstatens udtalelse, når henses til medlemsstatens placering og ansvar.

19. Da Kommissionen har tilsidesat artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83, der indeholder formforskrifter, som er væsentlige for gyldigheden af Kommissionens beslutninger om at suspendere, nedsætte eller lade tilskud fra Den Europæiske Socialfond bortfalde, foreslår jeg, at Domstolen giver sagsøgeren medhold i det første anbringende og således annullerer de omhandlede beslutninger.

20. Jeg skal herefter alene subsidiært undersøge de tre andre anbringender.

14 — Jf. Revisionsrettens årsberetning for regnskabsåret 1989 med en sammenligning over fem år (EFT C 313 af 12.12.1990, s. 142).

15 — Sag 310/81, Sml. s. 1341, præmis 15.

16 — Mine fremhævelser.

21. Jeg vil først undersøge det fjerde anbringende om utilstrækkelig begrundelse af Kommissionens beslutninger, idet dette anbringende også vedrører en væsentlig formel mangel.

22. Sagsøgeren har navnlig anført[17], at udtrykket »uforklarligt høje omkostninger«, som Kommissionen har anvendt i de endelige beslutninger om nedsættelse af tilskuddet, er uhåndgribeligt, mens den begrundelse, som Kommissionen i henhold til artikel 190 skal give, ifølge Domstolens praksis

»klart og utvetydigt [må] angive de grunde, som retsakten er baseret på«[18].

Endvidere har sagsøgeren i replikken anført[19], at visse begrundelser, der ikke er nævnt i de anfægtede beslutninger, først er fremkommet i svarskriftet.

23. Kommissionen har heroverfor anført[20], at udgiftsbeløb, der ikke er anset for tilskudsberettigede, klart er nævnt i de anfægtede beslutninger, hvori også nævnes, hvorledes beløbene fremkommer ved henvisning til punkterne i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, således at det ved en sammenligning mellem de beløb, der var angivet i skemaet til ansøgning om tilskud, og beløbene i anmodningen om udbetaling af saldobeløb præcist fremgår, hvorledes de ikke-tilskudsberettigede udgiftsbeløb fremkommer. Kommissionen har indrømmet, at dens begrundelse »ikke udmærker sig ved at være særlig uddybende«[21], men har anført, at den må ses i den rette sammenhæng. Kommissionen har i denne forbindelse henvist til Domstolens praksis, hvorefter

»forpligtelsen til at begrunde den individuelle beslutning ... har til *formål* at gøre det muligt for Domstolen at efterprøve beslutningens lovlighed samt at give den berørte virksomhed de oplysninger, ved hjælp af hvilke det kan fastslås, om der er grundlag for beslutningen, eller om der muligt foreligger en sådan fejl, at den kan anfægtes. *Omfanget* af begrundelsespligten afhænger af arten af den pågældende retsakt og den sammenhæng, hvori den er vedtaget«[22].

24. Selv om forpligtelsen til at begrunde retsakter ifølge Domstolens praksis[23] har et bestemt formål, afhænger dens omfang af en række forhold: ordlyd, retsregler, beslutningens sammenhæng. Da disse forhold er de samme, som jeg har omtalt i forbindelse med beslutningen om at nedsætte tilskuddet til Interhotel, henviser jeg til mine bemærkninger i punkt 12-19 i det forslag, jeg i dag har fremsat i sag C-291/89.

25. På grundlag af beslutningernes nærmere omstændigheder må det undersøges, om den berørte virksomhed med den givne begrundelse kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, således at den kan varetage sine interesser, og Domstolen kan udøve sin prøvelsesret.

17 — Stævning, punkt 19.

18 — Dom af 9.7.1969 (sag 1/69, Italien mod Kommissionen, Sml. s. 67).

19 — Punkt 17.

20 — Svarskriftet, s. 12 i den franske oversættelse.

21 — Duplikken, punkt 11.

22 — Dom af 7.4.1987 (sag 32/86, SISMA mod Kommissionen, Sml. s. 1645, præmis 8), mine fremhævelser.

23 — Jf. bl.a. dom af 25.10.1984 (sag 185/83, Rijksuniversiteit, Groningen, mod Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen, Sml. s. 3623, præmis 38).

26. Kommissionen har i beslutningen vedrørende uddannelse af unge nævnt to begrundelser: Bestemmelsen om, at den teoretiske og praktiske uddannelse skal have samme omfang, var ikke overholdt, og enhedsomkostningerne var uforklarligt høje.

27. For så vidt angår den første begrundelse, fremgår det af anmodningen om udbetaling af saldobeløb [24], at sagsøgeren ikke har overholdt Kommissionens krav med hensyn til omfanget af den praktiske uddannelse, som fremgår af cirkulæreskrivelse nr. 10/DAFSE/87, idet omfanget af den praktiske uddannelse — bortset fra uddannelsen af marketingspecialister — i alle tilfælde væsentligt har oversteget omfanget af den teoretiske uddannelse. Det er derfor muligt at fordele disse overskridelser på forskellige udgifter, uden at man dog nøjagtigt kan fastslå, hvilke beløb der af denne grund er blevet afslået, idet der ikke er en angivelse af den procentvise reduktion og af, hvilke poster der er berørt heraf. Det fremgår således af svarskriftet [25], at der er foretaget en reduktion på 36% af beløbet i posten »løn eller godtgørelse til deltagerne« og af beløbene i posterne »lønudgifter og andre personaleudgifter«, »ikke-varige forbrugsgoder«, »andre leverancer og tjenesteydelser« og »forbrug af råvarer«. Det er herefter ikke nødvendigt med yderligere præciseringer, idet de pågældende med denne begrundelse kan »få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning« i overensstemmelse med Domstolens praksis [26].

28. Hvad angår begrundelsen vedrørende uddannelsen af unge og voksne, der går ud på, at der er tale om uforklarligt eller unormalt høje enhedsomkostninger [27], er jeg enig i, at denne begrundelse er meget generel. Sagsøgeren udleder heraf, at Kommissionen mener, at der foreligger overskridelser i forhold til den oprindelige ansøgning, hvilket fremgår af selskabets forsøg på at forklare forskellene i et bilag til stævningen. Det fremgår af svarskriftet, at Kommissionen har villet skride ind over for disse overskridelser, men at den også har villet påpege over for sagsøgeren, at selskabet har medtaget de samme udgifter under forskellige poster, og at selskabet ikke har dokumenteret visse udgifters rigtighed og ikke har ladet reduktionen af uddannelsens varighed slå igennem på de ansøgte beløb. Omfatter dette klagepunkt alle de forskellige begrundelser for at nedsætte de tilskudsberettigede udgiftsbeløb? Selv om det var at foretrække, at hver enkelt begrundelse var blevet nævnt udtrykkeligt, mener jeg, at de alle angår samme overordnede begrundelse. Det medfører således uberettigede omkostninger, at de samme udgifter er medtaget flere gange, og at der ikke er foretaget en reduktion af uddannelsens varighed (punkt 14.6 i skemaet til anmodning om udbetaling af saldobeløb). Det kan ligeledes udledes af den anvendte begrundelse, at der mangler dokumentation for visse udgifter, hvilket har medført, at Kommissionen har foretaget væsentlige nedsættelser, navnlig i punkt 14.3 vedrørende uddannelsen af unge. Dette så meget mere som de nationale myndigheder havde advaret sagsøgeren på dette punkt og ifølge deres egne oplysninger havde gennemført en undersøgelse med henblik på »at gøre anmodningerne om udbetaling af saldobeløb mere klare og bringe udgifter og omkostninger i overensstemmelse med, hvad der kan anses for rimeligt« [28].

29. Da den anvendte begrundelse efter min opfattelse dækker de forskellige begrundel-

24 — Bilag III til svarskriftet, s. 2, separat nr. 2.

25 — S. 3-5 i den franske oversættelse.

26 — Sag 185/83, nævnt ovenfor i note 23.

27 — I de franskprogede dokumenter anvendes biordene »inexplicablement« og »anormalement« begge som oversættelse af det portugisiske ord »injustificadamente«, der er benyttet i de originale beslutninger om afslag på udbetaling af saldobeløb (stævningens s. 43-45).

28 — Bilag II til stævningen, dokument nr. 3.

ser, som fremgår ved en sammenligning af ansøgningerne, mener jeg ikke, at Kommissionen har tilsidesat sin begrundelsespligt, og det fjerde anbringende må derfor forkastes.

30. Sagsøgeren har som det tredje anbringende gjort gældende, at selskabets velerhvervede rettigheder er blevet krænket. De endelige beslutninger tager ifølge selskabet [29] ikke hensyn til de tidligere godkendte enhedsomkostninger. Kommissionen har derimod anført [30], at nedsættelsen af tilskuddet skyldes, at de godkendte beløb er overskredet, at der er medtaget ikke-godkendte udgifter, og at nogle udgifter ikke er korrekt dokumenteret eller medtaget flere gange.

31. Som jeg har anført i mit forslag til afgørelse i sag C-291/89 (Interhotel), er Kommissionens ramme ved gennemgangen af en anmodning om udbetaling af saldobeløb den oprindelige godkendelsesbeslutning. Det er derfor berettiget, at Kommissionen har afslået udgifter, der ikke var godkendt, og udgifter, som var steget.

32. Det fremgår således af oplysningerne vedrørende uddannelsen af unge, at posterne »løn til personale, der ikke underviser« [31], »lokaleomkostninger og leje« [32] og »uddannelse af lærere« [33] er steget væsentligt. For så vidt angår udgifterne til skatter og afgifter [34], er disse ikke medtaget i den oprindelige ansøgning. Hertil kommer, at Kommissionen afslog at yde tilskud til beløbet, da det blev medtaget i den endelige anmodning, idet der i henhold til portugisisk lovgivning ikke skal svares stempelafgift ved denne form for uddannelse. Det kan på tilsvarende måde konstateres med hensyn til uddannelse af voksne, at posten »ansættelse af lærere« [35] først er medtaget i anmodningen om udbetaling af saldobeløb. Endvidere var udgiften vedrørende personale, der var beskæftiget med forberedelse af kurserne [36], ikke godkendt af Kommissionen, hvilket sagsøgeren ikke har bestridt. Kommissionen har derfor kunnet foretage de nødvendige rettelser [37] uden derved at krænke sagsøgerens velerhvervede rettigheder.

33. I mit forslag til afgørelse i Interhotel-sagen [38] har jeg anført, at det endvidere er væsentligt, at Kommissionen har et skøn ved den endelige gennemgang af ansøgningen om tilskud, der sker på grundlag af den detaljerede redegørelse for indholdet og resultaterne af den pågældende foranstaltning, således at Kommissionen kan kontrollere, at udgifterne er afholdt og var nødvendige. Domstolen har anerkendt som »ubestrideligt«, at

»det først er muligt at beregne det nøjagtige beløb for de udgifter, der kan ydes tilskud til, når [Kommissionen] har modtaget en detaljeret rapport vedrørende de pågældende projekter, efter at de er ført ud i livet«,

29 — Stævningen, punkt 15.

30 — Svarskriftet, punkt 7.

31 — Punkt 14.3.1, litra b), c) og d) i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, bilag III til svarskriftet, sammenholdt med punkt 15.3 i den oprindelige ansøgning, bilag II til svarskriftet.

32 — Punkt 14.3.9 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, sammenholdt med den tilsvarende post under punkt 15.3 i den oprindelige ansøgning.

33 — Punkt 14.5 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, sammenholdt med punkt 15.5 i den oprindelige ansøgning.

34 — Punkt 14.3.13 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, jf. punkt 15.3 i den oprindelige ansøgning.

35 — Punkt 14.2.4 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, jf. punkt 15.2 i den oprindelige ansøgning.

36 — Punkt 14.2.6 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

37 — Jf. svarskriftet, punkt 8.

38 — Jf. navnlig punkt 35-36.

og at Kommissionen

»derfor har et vist skøn med hensyn til, hvorledes ESF bedst kan administreres« [39].

Jeg har imidlertid også anført [40], at Kommissionen ikke i sidste ende kan afslå at yde tilskud til godkendte udgifter, som den var i stand til at vurdere nødvendigheden af fra begyndelsen, når udgifterne ikke overstiger de beløb, der er godkendt i godkendelsesbeslutningen, og de er tilstrækkeligt dokumenteret.

34. Nogle af udgifterne er ifølge Kommissionen slet ikke dokumenteret i anmodningen om udbetaling af saldobeløb. For så vidt angår uddannelsen af unge, drejer det sig om udgifterne under »diverse« i posten »undervisningsmateriale« [41], »personaleudgifter« [36], »udgifter vedrørende særlige opgaver« [42], »generelle administrationsomkostninger« [43], og Oliveira har vedrørende disse anført [44], at der i dets arkiv findes dokumentation, der er til rådighed. Dette argument er ikke tilstrækkeligt. Kommissionen må således kunne forvente, at den ansvarlige fremsender dokumentation for udgifterne sammen med anmodningen om udbetaling af saldobeløb. Det er på samme måde af underordnet betydning, at dokumentationen fremlægges sammen med replikken. Det er således ikke Domstolens opgave at træde i stedet for Fællesskabets administration, men derimod at undersøge, om administrationen — da den traf sin beslutning — kunne lade en del af tilskuddet bortfalde. Da Kommissionen på det relevante tidspunkt ikke havde dokumentation for disse udgifter, var den berettiget til at afslå at yde tilskud til Oliveira vedrørende disse fire poster.

35. Endvidere bemærker jeg, at visse udgifter, der kan virke uklare i den endelige anmodning, først er forklaret i replikken. Det er tilfældet, for så vidt angår posten »rejseudgifter« [45], som ifølge sagsøgeren [46] omfatter udgifter til personer, der ikke får dækket opholdsudgifter, og posten vedrører ikke andre personer. Hertil bemærkes, at Kommissionen ikke havde kendskab til denne sondring, da den tog stilling til anmodningerne om udbetaling af saldobeløb, og den var derfor berettiget til at afslå denne udgift.

36. Der kan konstateres de samme fejl i den endelige anmodning vedrørende uddannelsen af voksne. Visse udgifter, som f.eks. udgifterne vedrørende særlige opgaver [47], er ikke dokumenteret. Andre udgifter, som f.eks. udgifterne vedrørende »rekruttering og udvælgelse af deltagere« [48], kunne i mangel af en tilstrækkelig forklaring fra sagsøgeren i ansøgningen om udbetaling af saldobeløb vildlede Kommissionen [49], således at den var nødt til at afslå at yde tilskud til disse udgifter. Kommissionen var derfor også berettiget til at afslå at yde tilskud til de nævnte udgifter uden derved at krænke sagsøgerens velerhvervede rettigheder.

39 — Dom af 1.10.1987 (sag 84/85, Det Forenede Kongerige mod Kommissionen, Sml. s. 3765, præmis 23).

40 — Punkt 41.

41 — Punkt 14.2.1 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

36 — Punkt 14.2.6 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

42 — Punkt 14.2.7 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

43 — Punkt 14.3.14 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

44 — Bilag 6 til replikken, s. 13.

45 — Punkt 14.3.5 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

46 — Bilag 6 til replikken, s. 14.

47 — Punkt 14.2.7 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb; jf. svarskriftet, punkt 9, og duplikken, punkt 5, litra e), sammenholdt med bilag 6 til replikken, s. 18.

48 — Punkt 14.2.3.

49 — Duplikken, punkt 5, litra d), sammenholdt med bilag 6 til replikken, s. 18.

37. Kommissionen har imidlertid også afslået et beløb på 19 237 214 ESC i posten »gennemførelse og administration af kurser«[50] vedrørende uddannelse af voksne, idet den har anvendt de samme enhedsomkostninger som ved uddannelsen af unge[51]. Kommissionen har således beregnet et gennemsnit på grundlag af de samlede, ikke-specificerede udgifter i posten »gennemførelse og administration af kurser« vedrørende uddannelsen af unge, idet dette beløb er sat i forhold til antallet af uddannelsestimer, således at der fremkommer et samlet beløb på i alt 14 296 853 ESC for den tilsvarende post vedrørende uddannelsen af voksne[52]. Kommissionen har herved undladt at foretage en *nøjagtig* undersøgelse af udgifterne i denne post, således som de var angivet i den oprindelige og endelige ansøgning.

38. Denne fremgangsmåde er i høj grad kritisabel. Den oprindelige ansøgning indeholdt i den form, hvori den blev godkendt af Kommissionen, under denne post særlige udgifter både vedrørende uddannelsen af voksne og uddannelsen af unge. På grundlag af godkendelsesbeslutningen burde Kommissionen — for ikke at krænke sagsøgerens velerhvervede rettigheder — post for post have undersøgt, om de godkendte beløb ikke var overskredet, og om udgifterne var tilstrækkeligt dokumenteret. Kommissionen kunne ikke generelt lade de nedsættelser, der var foretaget vedrørende uddannelsen af unge, finde anvendelse på uddannelsen af voksne uden at undersøge, om der i posterne vedrørende denne uddannelse var de samme udeladelser og mangler som ved den anden uddannelse.

39. En nøje gennemgang af ansøgningerne vedrørende uddannelsen af voksne viser i øvrigt, at den af Kommissionen anvendte metode fører til væsentligt forskellige resultater.

40. For det første kan det alene under posten »lærere« konstateres, at Oliveira har lavet en regnefejl i oversigtsskemaet[53] i den endelige anmodning. Det fremgår således, at omkostningerne pr. time ikke svarer til dem, der fremgår af de detaljerede opstillinger i anmodningen[54]. Denne fejl har også medført en overskridelse vedrørende andre personaleudgifter[55]. Jeg mener heller ikke, at den nedsættelse, der er en følge af regnefejlen, burde have oversteget 2 339 856 ESC[56].

41. For det andet mener jeg, at flere af udgifterne under denne post kunne være anset for ikke-tilskudsberettigede på samme måde som ved uddannelsen af unge. Kommissionen kunne således have afslået at yde tilskud til et beløb på 4 424 345,60 ESC[57] svarende til overskridelsen af det godkendte beløb for udgifter vedrørende personale, der ikke underviser, samt 1 260 938,40 ESC for de hertil svarende andre personaleudgifter. Rejseudgifterne[58] kunne, for så vidt angår

50 — Punkt 14.3 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

51 — Svarskriftet, punkt 9, og duplikken, punkt 3.

52 — Bilag II til svarskriftet, s. 2, separat nr. 4.

53 — Bilag III til svarskriftet, s. 2, separat nr. 7 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

54 — Man burde være kommet frem til et samlet beløb på 4 161 464,15 ESC vedrørende intern uddannelse og ikke 5 982 363,69 ESC. Fejlen andrager således 1 820 899,54 ESC.

55 — Punkt 14.3.2 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, s. 2, separat nr. 9 i bilag III til svarskriftet. Når der tages hensyn til størrelsen af andre personaleudgifter (28,5% af lønudgiften), er der på dette punkt tale om en overskridelse på 518 956,36 ESC.

56 — 1 820 899,54 + 518 956,36 ESC.

57 — I godkendelsesbeslutningen er anført det beløb, der fremgår af punkt 15.3 i den oprindelige ansøgning under posten »sekretariat og direktion«, 1 920 000 ESC (80 000 x 2 x 12). Det beløb, der endeligt blev ansøgt om, androg 6 344 345,60 ESC, således at overskridelsen andrager 4 424 345,60 ESC.

58 — Punkt 14.3.5 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

et beløb på 422 311,10 ESC, være anset for udokumenteret [59] på samme måde som udgifterne vedrørende »særlige opgaver« [60], der androg 4 015 267 ESC. Tilsvarende kunne et beløb vedrørende »leje og lokaleomkostninger« [61] være anset for at gå ud over beløbet i den oprindelige ansøgning [62]. Kommissionen var derfor berettiget til at afslå den konstaterede overskridelse på 561 598 ESC. Kommissionen kunne ligeledes afslå at yde tilskud til udgiften under posten »skatter og afgifter« [63] på 239 705 ESC, idet denne udgift ikke var medtaget i den oprindelige ansøgning, og endvidere skal der ifølge portugisisk lovgivning ikke svares stempelafgift for en sådan uddannelsesforanstaltning. Endelig kunne Kommissionen med rette have fastslået, at de generelle administrationsomkostninger [64], der androg 512 033 ESC, ikke var dokumenteret.

42. Efter at jeg således har gennemgået hver post i dette punkt, mener jeg, at Kommissionen kunne afslå at yde tilskud til udgifter for et samlet beløb på 13 776 054 ESC. Jeg mener derimod ikke, at Kommissionen var berettiget til at gennemføre en generel nedsættelse ved en fremgangsmåde, som ikke egner sig til denne type ansøgninger, og som medførte, at Kommissionen afslog et beløb på 19 237 214 ESC, hvilket beløb er for højt. Kommissionen har således krænket sagsøgerens velerhvervede rettigheder, idet den har fradraget 5 461 160 ESC [65] for meget i punktet »gennemførelse og administration af kurser«.

43. Hertil kommer, at Kommissionen vedrørende såvel uddannelsen af unge som uddannelsen af voksne fandt, at udgifterne vedrørende udarbejdelse og oversættelse af lærebøger [66] var medtaget i omkostningerne vedrørende forberedelse af kurserne, mangfoldiggørelse og særlige opgaver [67], og den afslog derfor at yde tilskud til disse udgifter i ansøgningen vedrørende uddannelsen af unge og til udgifterne vedrørende undervisningsmateriale i sagen vedrørende uddannelsen af voksne. Jeg har to indvendinger mod disse afslag. For det første mener jeg ikke, at det kan hævdes, at der er sket en sammenblanding med udgifterne vedrørende særlige opgaver, der blev afslået som følge af manglende dokumentation [68]. For det andet forstår jeg ikke, på hvilken måde der skulle være sket en sammenblanding af udgifterne vedrørende udarbejdelse og oversættelse af lærebøger med udgifterne til mangfoldiggørelse. Allerede i den oprindelige ansøgning [69] sondres der mellem undervisningsmateriale og mangfoldiggørelse af lærebøger. Jeg mener således, at udgifterne vedrørende udarbejdelse og oversættelse af lærebøger var medtaget under posten »undervisningsmateriale« og var udskilt fra udgifterne vedrørende mangfoldiggørelse af lærebøger. Kommissionen burde således have fastslået, at Oliveira i sine endelige anmodninger holdt posterne »udarbejdelse og oversættelse af lærebøger« og »omkostningerne vedrørende forberedelse af kurserne« adskilt under posten »undervisningsmateriale« uden at overskride det oprindeligt godkendte beløb [70]. Jeg mener derfor, at Kommissionen med den anvendte fremgangsmåde har krænket sagsøgerens velerhvervede rettigheder på dette punkt.

44. Kommissionen har — ud over disse afslag, der skyldes overskridelse af de god-

59 — Jf. punkt 35 i nærværende forslag vedrørende uddannelsen af unge.

60 — Punkt 14.3.8 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb; jf. punkt 44 i nærværende forslag vedrørende uddannelsen af unge.

61 — Punkt 14.3.9 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

62 — 30 000 x 10 (uger) x 110% (andre omkostninger) = 3 300 000.

63 — Punkt 14.3.13 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb; jf. punkt 32 i nærværende forslag vedrørende uddannelsen af unge.

64 — Punkt 14.3.14 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb; jf. punkt 34 i nærværende forslag vedrørende uddannelsen af unge.

65 — 19 237 214 — 13 776 054.

66 — Punkt 14.2.1 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

67 — Bilag I til svarskriftet, s. 1 vedrørende uddannelsen af unge; jf. også samme sted vedrørende uddannelsen af voksne.

68 — Punkt 34-36 i nærværende forslag.

69 — Punkt 15.2 i de oprindelige ansøgninger.

70 — På 8 100 000 ESC.

kendte beløb, utilstrækkelig dokumentation og en mindre klar fremstilling af visse udgifter — ikke villet godkende andre udgifter, som den ikke fandt nødvendige af hensyn til en hensigtsmæssig gennemførelse af foranstaltningerne. Det fremgår således af sagen vedrørende uddannelse af unge, at udgifterne vedrørende »administration og budgetkontrol« og »særlige opgaver«[71] under punktet »gennemførelse og administration af kurser« er afslået med denne begrundelse, idet Kommissionen var af den opfattelse[72], at »der til foranstaltningerne var knyttet et passende sekretariat og et særligt lærerpersonale«. Kommissionen har oplyst, at den har konstateret mange bilag under posten »*særlige opgaver*« for maskinskrivningsopgaver, der skulle være udført af sekretariatet. Kommissionen var derfor berettiget til at afslå at yde tilskud til denne udgift, idet den vidste, hvad posten »særlige opgaver« omfattede, så meget mere som udgiften ikke var medtaget udtrykkeligt i den oprindelige ansøgning.

45. Hvad derimod angår posten »administration og budgetkontrol«, havde Oliveira i den oprindelige ansøgning[73] ansøgt om tilskud til følgende punkter: »administration og økonomisk kontrol af projektet, udarbejdelse af budgetter, rundgangs- og klassificeringssystem, arkivering af dokumenter vedrørende uddannelsesforanstaltningen, udarbejdelse af månedsbalancer...«. Disse oplysninger var tilstrækkelige, og Kommissionen burde i givet fald *ved gennemgangen af den oprindelige ansøgning* have taget stilling til, om sekretariatet kunne have udført disse opgaver, således at det dertil svarende beløb ikke skulle være godkendt. Da beløbet imidlertid er godkendt[74], kunne virksomheden gå ud fra, at den havde erhvervet ret til dette. Jeg mener derfor, at det var i strid med sagsøgerens velerhvervede rettigheder, at et beløb på 1 900 080 ESC under posten »administration og budgetkontrol« blev afslået.

46. Kommissionen har endvidere afslået visse udgifter på grund af nedsættelsen af uddannelsens varighed. Der må her sondres mellem de to projekter. For så vidt angår uddannelsen af unge, vil dette spørgsmål blive behandlet i punkt 48 ff. ved behandlingen af det fjerde anbringende, der specielt vedrører dette problem. Med hensyn til uddannelsen af voksne har Kommissionen anført, at Oliveira har angivet[75] en reduktion på 63,74% i deltagerantallet i forhold til den oprindelige ansøgning. I anmodningen om udbetaling af saldobeløb[76] er der anført et deltagerantal på 95, mens der i den oprindelige ansøgning[77] var anført 262. Kommisionen har derfor kunnet reducere det beløb, der blev godkendt i den oprindelige ansøgning, vedrørende uddannelsen af lærere[78] med ca. 50%, idet denne uddannelse herefter ikke i fuld udstrækning var påkrævet. Kommissionen har ligeledes nedsat beløbet vedrørende normale afskrivninger[79], idet der kun er taget hensyn til uddannelsens faktiske varighed, således som denne er angivet i anmodningen om udbetaling af saldobeløb[80]. Disse nedsættelser er efter min opfattelse rimelige.

47. Jeg mener således, at der må gives delvis medhold i anbringendet om krænkelse af

71 — Punkt 14.3.7 og 14.3.8 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

72 — Duplikken, punkt 5.

73 — Punkt 15.3 i den oprindelige ansøgning.

74 — Bilag IV til svarskriftet.

75 — Svarskriftet, bilag III, s. 2, separat nr. 2.

76 — Svarskriftet, bilag III, s. 2, separat nr. 1.

77 — Svarskriftet, bilag II, s. 5.

78 — Punkt 14.5 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb, svarskriftet, punkt 9.

79 — Punkt 14.6 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

80 — Anmodningen om udbetaling af saldobeløb, s. 2, separat nr. 1; svarskriftet, s. 7 i den franske oversættelse, og duplikken, punkt 5, litra f).

velerhvervede rettigheder, dels for så vidt Kommissionen i sagen vedrørende uddannelse af unge afslog at yde tilskud til udgifterne vedrørende udarbejdelse og oversættelse af lærebøger samt administration og budgetkontrol, der androg 2 247 308, hhv. 1 900 080 ESC, dels for så vidt den i sagen vedrørende uddannelse af voksne afslog at yde tilskud til udgifterne vedrørende undervisningsmateriale med hensyn til et beløb på 1 637 612 ESC samt i punktet »gennemførelse og administration af kurser« udgifter for et beløb på 5 461 160 ESC.

48. Oliveira har endelig som det andet anbringende gjort gældende, at almindelige retsgrundsætninger er tilsidesat, navnlig retssikkerhedsprincippet, forbuddet mod, at forvaltningsakter tillægges tilbagevirkende kraft, beskyttelsen af velerhvervede rettigheder og den berettigede forventning, idet der i de anfægtede beslutninger »a posteriori anvendes en regel om, at den teoretiske og praktiske uddannelse skal have samme omfang« [81], og denne regel fremgår ikke af godkendelsesbeslutningen. Selskabet har ligeledes anført [82], at dette krav først er fremsat ved den endelige opgørelse, efter at alle udgifterne var afholdt. Selskabet har anerkendt [83], at det har modtaget cirkulæreskrivelsen af 8. juni 1987 den 25. juni 1987, dvs. seks dage efter uddannelsesforanstaltningernes påbegyndelse, men har anført, at det på dette tidspunkt ikke antog [84], at reglen gjaldt for selskabet.

49. Kommissionen har anført [85], at kravet om, at den teoretiske og praktiske uddannelse skal have samme omfang, ganske vist er fastsat efter godkendelsen af ansøgningen om tilskud, men at det er meddelt ved en cirkulæreskrivelse fra DAFSE »på et tidspunkt, hvor det var muligt at ændre den praktiske uddannelses varighed, således som de ansvarlige for de andre foranstaltninger i øvrigt gjorde«. Kommissionen har tilføjet, at den kunne tiltræde sagsøgerens synspunkt, hvis kravet først var fremsat *efter afslutningen* af uddannelsesforanstaltningerne. Endelig har Kommissionen anført [86], at cirkulæreskrivelsens indhold var tilstrækkelig tydeligt.

50. Indledningsvis skal jeg præcisere, at kravet kun vedrører uddannelsen af unge, som det klart fremgår af DAFSE's cirkulæreskrivelse [87]. Reglen har medført, at Kommissionen ved gennemgangen af Oliveira's endelige anmodning har foretaget betydelige nedsættelser [88]. Betydningen af disse nedsættelser er ikke bestridt, og det er derfor væsentligt at fastslå, om Olveira var berettiget til ikke at tage hensyn til de krav, der blev fremsat i cirkulæreskrivelsen, og kun at støtte sig på godkendelsesbeslutningen.

51. For det første bemærker jeg, at sagsøgeren ikke med rimelighed kunne antage, at cirkulæreskrivelsen ikke vedrørte selskabet. Selskabet har således fået kendskab til skrivelsen ved, at denne er fremsendt til det, og ikke ved en tilfældig offentliggørelse. Med det ordvalg, der er anvendt i skrivelsen, kunne denne næppe misforstås. Det fremgår således af DAFSE's cirkulæreskrivelse, at »tilskudsmodtagerne *skal rette sig efter*«

81 — Stævningen, punkt 14.
82 — Replikken, punkt 23.
83 — Replikken, punkt 25.
84 — Replikken, punkt 24 og 26.
85 — Duplikken, punkt 22.
86 — Replikken, punkt 16.
87 — Replikken, bilag I.
88 — Nedsættelse på 36% i punkt 14.1, 14.3.1, 14.3.10, 14.3.11, 14.3.12 og 14.6 i anmodningen om udbetaling af saldobeløb.

Kommissionens nye praksis, der er gengivet i cirkulæreskrivelsen.

52. Det synes dernæst ikke at være bestridt, at sagsøgeren kunne foretage en tilpasning af den praktiske uddannelses varighed på et tidspunkt, hvor uddannelsen netop var begyndt. Da uddannelsen af unge strakte sig over 22 uger[89], burde det være — som Oliveira's repræsentant også bekræftede i retsmødet — muligt for selskabet at foretage den påbudte ændring to uger efter uddannelsens start.

53. Da cirkulæreskrivelsens ordlyd endvidere var tilstrækkelig bestemt til, at Oliveira burde efterkomme denne i tide, mener jeg ikke, at de påberåbte almindelige retsgrundsætninger er tilsidesat ved de anfægtede beslutninger. Anbringendet kan derfor ikke tiltrædes.

54. På grundlag af disse bemærkninger foreslår jeg følgende afgørelse:

1) Principalt:

— Kommissionens beslutninger af 27. juni 1989 vedrørende Den Europæiske Socialfonds projekt nr. 870708/P1 og nr. 870708/P3 annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

2) Subsidiært:

— Kommissionens beslutning af 27. juni 1989 vedrørende fondens projekt nr. 870708/P1 annulleres delvis, for så vidt Kommissionen herved afslog at yde tilskud til udgifter til udarbejdelse og oversættelse af lærebøger samt administration og budgetkontrol på 2 247 308, hhv. 1 900 080 ESC.

— Kommissionens beslutning af 27. juni 1989 vedrørende fondens projekt nr. 870708/P3 annulleres delvis, for så vidt Kommissionen herved afslog at yde tilskud til udgifter til undervisningsmateriale samt til gennemførelse og administration af kurserne på 1 637 612, hhv. 5 461 160 ESC.

— Hver part bærer sine omkostninger.

89 — Anmodningen om udbetaling af saldobeløb, s. 2, separat nr. 1.

Bilag I

Sag nr. 870708/P1 — »unge«

Udgiftspost i anmodningen om udbetaling af saldobeløb	*Formålet med udgiften*	*Afslået beløb*	*Begrundelse*
14.1 Løn eller godtgørelse til deltagerne		9 528 606	Tilpasning af den praktiske uddannelses varighed til den teoretiske uddannelses
14.2 Forberedelse af kurser	1. Udarbejdelse og oversættelse af lærebøger	2 247 308	Beløbet er allerede medtaget i omkostningerne vedrørende forberedelse af kurserne og i underposterne 14.2.4 og 14.2.7
	Diverse	280 100	Ikke dokumenteret
	6. Personaleudgifter	63 967	Ikke dokumenteret
	7. Særlige opgaver	247 322	Ikke dokumenteret
14.3 Gennemførelse og administration af kurser	1. Lærere	3 380 450	Tilpasning af den praktiske uddannelses varighed til den teoretiske uddannelses
	Personale, der ikke underviser	12 423 942	Forøgelse af antallet af ansatte i forhold til ansøgningen
	2. Andre personaleudgifter	3 816 811	Forholdsmæssig nedsættelse til et beløb svarende til de lønudgifter, der er anset for tilskudsberettigede
	5. Rejseudgifter	885 791	Udgiften er ikke berettiget, idet eksternt personale har modtaget et beløb til dækning af opholdsudgifter

Udgiftspost i anmodningen om udbetaling af saldobeløb	*Formålet med udgiften*	*Afslået beløb*	*Begrundelse*
	7. Administration og budgetkontrol	1 900 080	Udgiften er ikke nødvendig af hensyn til en hensigtsmæssig gennemførelse af projektet
	8. Særlige opgaver	8 377 453	Udgiften er ikke nødvendig af hensyn til en hensigtsmæssig gennemførelse af projektet
	9. Leje og lokaleomkostninger	3 696 047	Overskridelse af det ansøgte beløb
	10. 11. 12. Materiale og ikke varige forbrugsgoder, andre leverancer og tjenesteydelser, forbrug af råvarer og andet	6 078 366	Forholdsmæssig nedsættelse i forhold til tilpasningen af den praktiske uddannelses varighed til den teoretiske uddannelses
	13. Skatter og afgifter	529 705	Udgiften er ikke berettiget, idet der ikke svares stempelafgift i denne forbindelse
	14. Generelle administrationsomkostninger	1 072 824	Ikke dokumenteret
14.5 Uddannelse af lærere		4 276 914	Overskridelse af de budgetterede udgifter
14.6 Normale afskrivninger		4 712 799	Forholdsmæssig nedsættelse i forhold til tilpasningen af den praktiske uddannelses varighed til den teoretiske uddannelses Visse poster ikke tilskudsberettigede

Bilag II

Sag nr. 870708/P3 — »voksne«

Udgiftspost i anmodningen om udbetaling af saldobeløb	*Formålet med udgiften*	*Afslået beløb*	*Begrundelse*
14.2 Forberedelse af kurser	1. Undervisningsmateriale	1 637 612	Beløbet er allerede medtaget i »omkostninger vedrørende forberedelse af kurser« og i underposterne 14.2.4 og 14.2.7
	3. Rekruttering og udvælgelse af deltagere	492 448	Udgiften er ikke berettiget, idet deltagerne var ansat i virksomheden
	4. Rekruttering ogudvælgelse af undervisere	141 520	Udgiften er ikke medtaget i den oprindelige ansøgning
	6. Udgifter til personale, der var beskæftiget med forberedelsen	30 533	Udgiften er ikke godkendt
	7. Særlige opgaver	118 052	Visse underposter er ikke dokumenteret
14.3 Gennemførelse og administration af kurser		19 237 214	Omkostningerne pr. time tilpasset uddannelsen af unge
14.5 Uddannelse af lærere		1 400 925	Nedsættelse under hensyn til nedsættelsen i deltagerantallet
14.6 Normale afskrivninger		1 216 772	Nedsættelsen under hensyn til de faktiske uddannelsesuger